

De nieuwe Verordening op de administratie en de financiële integriteit (Vafi, 1 juli a.s. in werking)¹ maakt duidelijk wat verstaan wordt onder de financiële integriteit van advocaten. Bestaande verplichtingen zijn samengebracht en op enkele punten aangescherpt en soms samengevoegd of opnieuw geformuleerd. De beleidsadviseur² licht de veranderingen toe.

Verordening op de administratie en de financiële integriteit

Bestaande verplichtingen

.....
Niels Hupkes

beleidsadviseur bij het bureau van de Nederlandse Orde van Advocaten
.....

Op 25 maart jl. stelde het College van Afgevaardigden de nieuwe Verordening op de administratie en de financiële integriteit (Vafi) unaniem vast. Deze nieuwe verordening voegt samen de Verordening op de beroepsaansprakelijkheid 1991, de Boekhoudverordening 1998, de Verordening op de praktijkuitoefening (onderdeel Wid en Wet MOT) en de Richtlijn ter voorkoming van betrokkenheid van de advocaat bij criminele handelingen (Bruyninckx-richtlijnen).

Aanleiding voor deze samenvoeging was het rapport 'De betaling verantwoord' uit 2004, het rapport 'De praktijk van de derdenrekeningen' uit 2006³ en de discussie in het College van Afge-

.....
1 Zie achter in dit nummer voor de tekst van de Vafi.

2 Zie ook *Advocatenblad* 2009-5, p. 181.

3 *De betaling verantwoord* (TK 2004-2005, JUST041183) en *De praktijk van de derdenrekeningen*.

vaardigden over de verordening op de praktijkuitoefening (onderdeel Wid en Wet MOT). De Algemene Raad vond het op basis hiervan noodzakelijk om meer duidelijkheid te scheppen over de rol en de positie van de advocaat op het gebied van de financiële integriteit. De financiële integriteit van advocaten houdt onder andere in dat zij de financiële administratie op orde hebben, dat zij verzekerd zijn voor risico's van beroepsaansprakelijkheid en dat zij geen gelden en goederen aannemen die niet functioneel zijn voor de dienst die zij verlenen.

Verzekerde bedrag verhoogd

De nieuwe verordening gaat uit van een verzekering per aanspraak in plaats van per gebeurtenis en sluit daarmee beter aan op de huidige tijd. Was voorheen het minimale verzekerde bedrag € 453.780 per gebeurtenis met een minimum van twee keer dit bedrag per verzekeringsjaar, nu is de hoogte van het verzekerde bedrag ten minste € 500.000 per aanspraak met een minimum van twee keer dit bedrag per verzekeringsjaar. Daar-

.....
Een onderzoek onder notarissen, gerechtsdeurwaarders en advocaten (TK 2006-2007, 30 800 VI, nr. 73).

naast dienen de werkzaamheden van de advocaat als mediator, bindend adviseur of arbiter ook meeverzekerd te worden (art. 4 sub d).

Twee bepalingen uit de Verordening op de beroepsaansprakelijkheid zijn vervallen, omdat er geen beroep op werd gedaan: de bevoegdheid van de Algemene Raad te bemiddelen bij het verkrijgen van een verzekering en het verlenen van een vrijstelling voor de verzekeringsplicht.

Derdengeldenregels aangescherpt

De verplichting met betrekking tot de derdengelden is op twee punten aangescherpt. Aan de definitie is toegevoegd dat het om gelden gaat die niet zijn bestemd voor de advocaat 'in het kader van zijn optreden als advocaat en die een relatie moeten hebben met betrekking tot de dienst die door hem wordt verleend' (art. 1 sub h). In de tweede plaats wordt nu expliciet gesteld dat de Stichting Derdengelden alleen gebruikt mag worden voor derdengelden in de zin van deze verordening (art. 6 lid 1). Anders gezegd: de advocaat mag alleen gelden op de derdenrekening ontvangen die een directe relatie hebben met een dienst die

.....
Er mogen alleen gelden op de
derdenrekening worden ontvan-
gen die een directe relatie hebben
met een dienst die als advocaat
voor de cliënt wordt verricht
.....

Maar dan maken we er toch gewoon
twee zaken van? —

in nieuw jasje

hij als advocaat voor zijn cliënt verricht. Daarbij geldt nog steeds dat het de voorkeur geniet om de derdengelden zo veel mogelijk direct naar de rechthebbende te laten overmaken en niet naar de Stichting Derdengelden.

Nieuw is ook dat de advocaat derdengelden mag aanwenden voor de betaling van een eigen declaratie indien de rechthebbende daar ondubbelzinnig mee instemt en dit zo snel mogelijk schriftelijk wordt vastgelegd met een verwijzing naar een specifiek omschreven declaratie en het verschuldigde bedrag (art. 6 lid 7).

Wanneer de advocaat door een rechter wordt benoemd als bijvoorbeeld curator of bewindvoerder is hij niet gehouden aan de verplichtingen van dit artikel, met uitzondering van de verplichting

om een Stichting Derdengelden tot zijn beschikking te hebben. Voor zover in het arrondissement niet is voorzien in bijvoorbeeld een speciale door een R-C gecontroleerde regeling voor faillissementen, kan de advocaat de rekening die als curator wordt aangehouden onder de stichting doen vallen (art. 6 lid 8).

Statuten te wijzigen bij gelegenheid

Met deze verordening veranderen ook de modelstatuten Stichting Derdengelden en de Model overeenkomst kantoor-Stichting Derdengelden. Inhoudelijk is de definitie van derdengelden nu gelijk aan de definitie in de verordening, en aan art. 9.1 van de modelstatuten is toegevoegd dat de statuten ook gewijzigd

mogen worden indien de naam van het kantoor verandert. Dit was tot op heden niet toegestaan.

Gelet op de beperkte wijziging van de modelstatuten en om kantoren niet onnodig met kosten op te zadelen, heeft de Algemene Raad in overleg met de lokale dekens besloten dat de statuten per 1 juli 2009 niet direct behoeven te worden gewijzigd, maar zodra de gelegenheid zich voordoet. Dit laat overigens onverlet dat nu al gebruik kan worden gemaakt van de nieuwe standaardstatuten.

Vergewissen van identiteit cliënt en gegevensverificatie

Als advocaat wilt u weten wie uw cliënt is en wilt u weten dat uw diensten niet worden misbruikt voor onwettige ac-

De advocaat moet de opdracht neerleggen als er in redelijkheid aanwijzingen zijn dat de gevraagde diensten illegale activiteiten ondersteunen

tiviteiten. Dit volgt uit de beroeps- en gedragsregels en de nu nog geldende Bruyninckx-richtlijnen. Art. 7 van de verordening verplicht de advocaat tot het vergewissen van de identiteit van de cliënt en in voorkomend geval ook van de tussenpersoon. Anders gezegd: de advocaat is verplicht te weten wie zijn cliënt is. De term 'vergewissen' komt uit de Bruyninckx-richtlijnen en brengt de eigen verantwoordelijkheid van de advocaat tot uitdrukking. De advocaat bepaalt zelf op welke wijze hij zich vergewist van de identiteit van zijn cliënt. Dit kan bijvoorbeeld aan de hand van een paspoort of een rijbewijs, maar dat is niet verplicht.

De vergewissingsplicht van de identiteit van de cliënt staat los van de verplichtingen die voortvloeien uit de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft).⁴ Het kan dus voorkomen dat de advocaat zich moet vergewissen van de identiteit van de cliënt en gelijktijdig op grond van de Wwft verplicht is een cliëntenonderzoek uit te voeren. De Wwft gaat verder dan de verplichtingen uit deze verordening. Het ligt dan ook voor de hand dat, wanneer een cliëntenonderzoek op grond van de Wwft is uitgevoerd, ook is voldaan aan de vergewissingsplicht.

Om er voor te zorgen dat de advocaat weet wie zijn cliënt is en dat zijn diensten niet worden misbruikt voor onwettige doeleinden, dient hij een aantal stappen te nemen. Ten eerste dient de advocaat zich te vergewissen van de

4 Art. 11 verplicht de advocaat een zodanige administratie te voeren dat daaruit de naleving van de verplichtingen (onder andere het cliëntenonderzoek en de meldingsplicht) uit de Wwft blijkt. Deze verplichting bestaat ook al in de huidige regelgeving.

Leg me in hemelsnaam uit, consigliere —
wat is er dan niet functioneel aan?

identiteit van de cliënt (art. 7 lid 1). Ook dient hij na te gaan of er signalen zijn dat de opdracht strekt tot voorbereiding, ondersteuning of afscherming van onwettige activiteiten (art. 7 lid 2). Hierbij geldt dat de advocaat mag afgaan op de juistheid van de door de cliënt verstrekte informatie, tenzij hij gerede twijfel heeft of er omstandigheden zijn die gerede twijfel rechtvaardigen (art. 8 lid 1). In dat geval dient de advocaat een onderzoek in te stellen naar de juistheid van de verschaftte gegevens, de achtergrond van de cliënt, de tussenpersoon en het doel van de opdracht (art. 8 lid 2).

Voor zowel de vergewissingsplicht als het onderzoek naar de door de cliënt verschaftte gegevens geldt dat dit niet noodzakelijk is wanneer er feiten of omstandigheden zijn die dit onmogelijk maken. Hierbij moet gedacht worden aan spoedeisende zaken (bijvoorbeeld een kort geding of een beslaglegging) waarbij het niet mogelijk is om voor aanvang van de dienstverlening aan de verplichtingen te voldoen. Een ander voorbeeld is de vreemdelingenpraktijk waarbij de identiteit van de vreemdeling niet altijd met zekerheid vast te stellen is. Uitgangspunt bij de uitzondering is dat de cliënt niet verstoken mag blijven

van noodzakelijke rechtsbijstand.

De advocaat is zich verplicht te onthouden van dienstverlening of de opdracht neer te leggen als hij in onvoldoende mate gegevens heeft gekregen van de cliënt of indien er in redelijkheid aanwijzingen zijn dat de diensten die worden gevraagd, strekken tot voorbereiding, ondersteuning of afscherming van onwettige activiteiten (art. 9 lid 1). Uiteraard geldt dit niet alleen voorafgaand aan de dienstverlening, maar ook tijdens de dienstverlening. Indien de advocaat tijdens de dienstverlening gegevens of aanwijzingen krijgt dat zijn dienst wordt misbruikt voor onwettige activiteiten, dient hij de opdracht neer te leggen.

Betalingsverkeer

De regelgeving met betrekking tot het betalingsverkeer is aangescherpt. Het uitgangspunt van de Bruyninckx-richtlijnen is dat het geldverkeer zo veel mogelijk giraal plaatsvindt en dat contante betaling zo veel mogelijk moet worden vermeden. De maximale contante betaling die een advocaat in het kader van zijn dienstverlening mag verrichten of aanvaarden is nu € 11.345 en wordt € 15.000.

De hoofdregel van de verordening is dat de advocaat in het kader van zijn praktijkuitoefening alleen girale betalingen verricht of aanvaardt (art. 10 lid 1). Op deze hoofdregel is een uitzondering gemaakt omdat een volledige beperking van het contante betalingsverkeer onwenselijk en onmogelijk is. Als er feiten en omstandigheden zijn die het rechtvaardigen, zijn contante betalingen toegestaan (art. 10 lid 2). De eigen verantwoordelijkheid van de advocaat komt hier nadrukkelijk naar voren. Het is de advocaat die bepaalt of hij contante betalingen verricht of aanvaardt. De nota van toelichting noemt als voorbeelden van feiten en omstandigheden die contante betalingen kunnen rechtvaardigen de eigen bijdrage in het kader van een toevoeging, de betaling van griffierechten en het geval waarin de bankrekening van de cliënt is geblokkeerd of dat de cliënt geen bankrekening kan krijgen. Bij contante bedragen boven de € 15.000 pleegt de advocaat altijd overleg met de deken (art. 10 lid 3). Dit overleg is er om de advocaat bewust te maken van de risico's van het contante betalingsverkeer. Het overleg met de deken creëert de mogelijkheid voor de advocaat om nogmaals naar de zaak te kijken en te bepalen of de

contante betaling noodzakelijk is voor zijn dienstverlening. Overigens geldt het bedrag van € 15.000 voor al het contante betalingsverkeer in één zaak.

Toezicht wordt gedifferentieerder

Het toezicht op de naleving van deze verordeningen ligt primair bij de lokale deken. De advocaat is dan ook verplicht om aan de deken te verklaren dat hij aan de verplichting van deze verordening heeft voldaan (art. 12 lid 1). Om het toezicht doelmatiger te laten zijn, is de uitvoering van het toezicht sinds 2002 gemandateerd aan de secretaris

.....
**De deken kan nu
een team van advo-
caten en accountants
inschakelen voor
nader onderzoek
op korte termijn**
.....

van de Algemene Raad. De secretaris controleert namens de deken jaarlijks de verklaringen van de advocaten via de Centrale Controle Verordeningen (CCV).

Naar aanleiding van deze verordening en de discussie over Vakbekwaamheid werkt de Algemene Raad samen met de lokale deken aan een nieuw systeem van toezicht. Uitgangspunt daarbij is de eigen verantwoordelijkheid van de advocaat en het vertrouwen in zijn functioneren. Het nieuwe toezicht zal dan ook meer gedifferentieerd zijn naargelang de aard en de omvang van de praktijk van de advocaat. Het toezicht wordt vormgegeven rondom het principe 'soepel waar het kan, streng waar het moet'.

De bevoegdheid van de deken om een onderzoek in te stellen, is uitgebreid. De deken heeft nu ook de mogelijkheid om een team bestaande uit een advocaat en een accountant in te schakelen om (op korte termijn) een nader onderzoek naar de advocaat in te stellen (art. 12 lid 3). Dit onderzoek kan zich richten op de financiële administratie, de verzekering, de Stichting Dergengelden, de vergewissingsplicht en het betalingsverkeer van de advocaat.

*We weten nu toch gewoon nog niet
wie de rechthebbende wordt?
Tot die tijd staat het op jouw
Dergengeldrekening...*

